

โครงการเร่งรัดการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์และเสริมสร้างเครือข่ายสุขภาพหนึ่งเดียวภายใต้

โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัยจากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธาน

ศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี

๑. หลักการและเหตุผล

ด้วยประเทศไทยได้มีนโยบายที่จะกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไป ภายใต้โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้าตามพระปณิธาน ศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ซึ่งสอดคล้องกับที่องค์การอนามัยโลก (WHO) และองค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (WOAH) ที่ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ โดยได้กำหนดกรอบแนวทางการทำงานร่วมกันของหน่วยงานเครือข่ายสุขภาพหนึ่งเดียวที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ดังกล่าว ทั้งนี้สถานการณ์การพบโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต ๔ พบรายงานโรคพิษสุนัขบ้าอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖-ปัจจุบัน พบการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์จากระบบสารสนเทศเพื่อการเฝ้าระวังโรคพิษสุนัขบ้า กรมปศุสัตว์ จำนวน ๕๘ ครั้ง ได้แก่ เลย์ (๑๗ ครั้ง) กาฬสินธุ์ (๑๕ ครั้ง) มหาสารคาม (๑๒ ครั้ง) นครพนม (๕ ครั้ง) หนองบัวลำภู (๓ ครั้ง) และ มุกดาหาร (๓ ครั้ง) (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๗) ซึ่งพบว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗-ปัจจุบัน พบการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ในพื้นที่ ๒ อำเภอ คือ อำเภอยางตลาด (๑๑ ครั้ง) และอำเภอยางน้อย (๒ ครั้ง) โดยเคสบวกล่าสุดพบที่บ้านโคกกลาง หมู่ ๔ ตำบลหัวหิน อำเภอยางน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการสอบสวนโรคพบว่าสัตว์ที่ให้ผลบวกต่อโรคพิษสุนัขบ้าเป็นสุนัขจรจัดที่อยู่ในพื้นที่ที่ไม่ทราบประวัติการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า จากการสอบถามพบว่าพื้นที่รอบหมู่บ้านอยู่ห่างจากบริเวณเขื่อนลำปาวประมาณ ๒ กิโลเมตร ที่มีสุนัขจรจัดอาศัยอยู่จำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ตัว โดยมีพฤติกรรมหากินรอบริมเขื่อนฯ รวมถึงในพื้นที่ดังกล่าวฯ เป็นพื้นที่ที่มีการเลี้ยงปลาในกระชังและเลี้ยงกุ้งในบ่อ ชาวบ้านได้นำปลาหรือกุ้งไปประกอบอาหารทำให้เหลือเศษซากในส่วนหัวและไส้จึงเป็นอาหารของสุนัขจรจัด จึงถือว่าเป็นแหล่งอาหารของสุนัขจรจัดในบริเวณนี้ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังพบว่าสุนัขจรจัดบางตัวขุดหลุมทำเป็นโพรงเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยในพื้นที่รกร้างของหมู่บ้านที่พบโรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งมีความใกล้ชิดกับชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ จึงถือว่าเป็นความเสี่ยงที่อาจจะมีการแพร่โรคพิษสุนัขบ้าจากสัตว์กลุ่มเสี่ยงดังกล่าวเข้ามาสู่ชาวบ้านได้ จากการลงพื้นที่สอบถามชาวบ้านพบว่า ชาวบ้านบางคนมีการนำสุนัขที่เกิดใหม่ไปเลี้ยงแต่ไม่แสดงความเป็นเจ้าของแล้วปล่อยเลี้ยงในพื้นที่รอบๆหมู่บ้าน แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่อาจทำให้มีการนำโรคพิษสุนัขบ้าติดมาสู่คนได้ จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นพบว่า การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของในพื้นที่แห่งนี้ทำได้ยากมาก เพราะไม่สามารถเข้าใกล้หรือจับได้ จึงถือว่าเป็นประเด็นที่สำคัญที่ทำให้อาจมีการแพร่กระจายโรคพิษสุนัขบ้าในสุนัขกลุ่มนี้ได้ นอกจากนี้ยังพบว่าชาวบ้านบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ ดังนั้นการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ให้ครอบคลุมประชากรสัตว์ทั้งหมดในพื้นที่เกิดโรคและพื้นที่เสี่ยงทั้งในสัตว์มีเจ้าของ

และไม่มีเจ้าของ การควบคุมประชากรสัตว์ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับประชาชนอย่างต่อเนื่องในรูปแบบการบูรณาการเชิงรุกของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นภารกิจที่สำคัญเร่งด่วน

เพื่อให้การดำเนินการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ในพื้นที่อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นไปตามเป้าหมายอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สำนักงานปศุสัตว์เขต ๔ จึงได้จัดทำโครงการเร่งรัดการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์และเสริมสร้างเครือข่ายสุขภาพหนึ่งเดียว ภายใต้โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัยจากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธาน ศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมพระนราธิวาสราชนครินทร์ โดยมีเป้าหมายเพื่อควบคุมและกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไปจากพื้นที่ให้เร็วที่สุด ซึ่งการดำเนินงานโครงการประกอบไปด้วยกิจกรรม ๓ กิจกรรม โดยจะดำเนินการในวันที่ ๑๕-๑๖ มกราคม ๒๕๖๘ ณ พื้นที่อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้

๑. กิจกรรมการเร่งรัดการฉีดวัคซีน ring vaccination ในพื้นที่ ๕ กิโลเมตรรอบจุดเกิดโรค โดยการฉีดวัคซีนให้แก่สัตว์มีเจ้าของแต่จับบังคับไม่ได้ หรือสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ จะดำเนินการโดย ใช้วิธีการเป่าลูกดอกวัคซีน พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่จากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดในพื้นที่ปศุสัตว์เขต ๔

๒. กิจกรรมการผ่าตัดทำหมันเพื่อควบคุมประชากรสัตว์ในพื้นที่ตำบลหัวหิน อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเน้นทั้งสัตว์มีเจ้าของและไม่มีเจ้าของ

๓. กิจกรรมการให้ความรู้กับประชาชนในพื้นที่เกิดโรคในรูปแบบบูรณาการเชิงรุก โดยหน่วยงานเครือข่ายสุขภาพหนึ่งเดียว

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเร่งรัดการควบคุมการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ในพื้นที่อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้ได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าอย่างครอบคลุมในพื้นที่เกิดโรค

๒. เพื่อให้มีการผ่าตัดทำหมันเพื่อควบคุมประชากรสัตว์ในพื้นที่ตำบลหัวหิน อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเน้นทั้งสัตว์มีเจ้าของและไม่มีเจ้าของ

๓. เพื่อให้ความรู้ประชาชนในพื้นที่เกิดโรคให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคพิษสุนัขบ้า การเลี้ยงสัตว์อย่างถูกต้องและเลี้ยงสัตว์อย่างรับผิดชอบ และการเฝ้าระวังเตือนภัยโรคพิษสุนัขในในพื้นที่ ในรูปแบบบูรณาการเชิงรุก โดยหน่วยงานเครือข่ายสุขภาพหนึ่งเดียวจากสาธารณสุข ปศุสัตว์ และท้องถิ่น

๔. เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถทำลูกดอกเป่าวัคซีนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพในการนำไปปฏิบัติงานควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต ๔

๓. การดำเนินการ

๑. การเร่งรัดการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ในพื้นที่อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ในระหว่างวันที่ ๑๕-๑๖ มกราคม ๒๕๖๘

๑.๑ จัดประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่จากสำนักงานปศุสัตว์เขต ๔ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกาฬสินธุ์ และสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดในพื้นที่ปศุสัตว์เขต ๔ เพื่อเตรียมความพร้อมและกำหนดแผนการดำเนินงาน

๑.๒ สนับสนุนวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า วัสดุวิทยาศาสตร์ และเวชภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องให้กับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อนำไปใช้ควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า โดยทำการฉีดวัคซีนฯ ให้กับสัตว์ที่สัมผัสโรคและสัตว์กลุ่มเสี่ยงในพื้นที่รอบจุดเกิดโรค (Ring vaccination) และดำเนินการผ่าตัดทำหมันเพื่อควบคุมจำนวนประชากรสัตว์ในพื้นที่เกิดโรคและพื้นที่ใกล้เคียง

๑.๓ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่เกิดโรคให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคพิษสุนัขบ้า การเลี้ยงสัตว์อย่างถูกต้องและเลี้ยงสัตว์อย่างรับผิดชอบ และการเฝ้าระวังเตือนภัยโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่ ในรูปแบบบูรณาการเชิงรุก โดยหน่วยงานเครือข่ายสุขภาพหนึ่งเดียวจากสาธารณสุข ปศุสัตว์ และท้องถิ่น

๑.๔ การฝึกทำลูกดอกเป่าวัคซีนและลงพื้นที่เร่งรัดการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ ทั้งมีเจ้าของและไม่มีเจ้าของ ในพื้นที่อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

๔. กลุ่มเป้าหมายและจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๑๒๗ คน

๑. เจ้าหน้าที่จากสำนักงานปศุสัตว์เขต ๔ จำนวน ๑๕ คน

๒. เจ้าหน้าที่จากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน ๕๐ คน

๓. เจ้าหน้าที่จากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดในพื้นที่ปศุสัตว์เขต ๔ จาก ๑๑ จังหวัด จำนวน ๕๕ คน

๔. เจ้าหน้าที่จากด่านกักกันสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต ๔ จาก ๒ ด่าน จำนวน ๕ คน

๕. เจ้าหน้าที่จากศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำนวน ๒ คน

๕. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. สามารถควบคุมการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ในพื้นที่อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยทำให้สุนัขและแมวทั้งที่มีเจ้าของและไม่มีเจ้าของ โดยให้สัตว์ได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าอย่างครอบคลุม และมีการผ่าตัดทำหมันเพื่อควบคุมจำนวนประชากรสัตว์ในพื้นที่เกิดโรคและพื้นที่ใกล้เคียง

๒. เกิดความร่วมมือจากหน่วยงานเครือข่ายสุขภาพหนึ่งเดียวจากสาธารณสุข ปศุสัตว์ และท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

๓. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคพิษสุนัขบ้า การเลี้ยงสัตว์อย่างถูกต้องและเลี้ยงสัตว์อย่างรับผิดชอบ และมีการเฝ้าระวังเตือนภัยโรคพิษสุนัขในพื้นที่ของประชาชนอย่างทั่วถึง

๔. เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต ๔ สามารถทำลูกดอกเป่าวัคซีนเพื่อใช้ในการควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖. งบประมาณ

ใช้งบประมาณจากโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัยจากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานฯ จำนวน ๑๖๘,๐๖๐ บาท (หนึ่งแสนหกหมื่นแปดพันหกสิบบาทถ้วน) โดยขอรับการสนับสนุนจากสำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) และใช้งบประมาณของสำนักงานปศุสัตว์เขต ๔ จำนวน ๖๘,๐๖๐ บาท (หกหมื่นแปดพันหกสิบบาทถ้วน)

ผู้เสนอโครงการ

นายมานัญ ชูจรอด
ผู้อำนวยการส่วนสุขภาพสัตว์

ผู้เห็นชอบโครงการ

นางสาวเอวานิตย์ บุรีรักษา
ปศุสัตว์เขต ๔

ผู้อนุมัติโครงการ

นายณรงค์ เลี้ยงเจริญ

ผู้อำนวยการสำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์

รายละเอียดงบประมาณ

โครงการเร่งรัดการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์และเสริมสร้างเครือข่ายสุขภาพหนึ่งเดียวภายใต้

โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัยจากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธาน

ศาสตราจารย์ ดร. สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

๑. การเร่งรัดการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ในพื้นที่อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ในระหว่างวันที่ ๑๕-๑๖ มกราคม ๒๕๖๘

หน่วยงาน	จำนวนคน	ค่าเบี้ยเลี้ยง (๒ วัน)	ค่าที่พัก (๑ วัน)	ค่าพาหนะ	รวม	หมายเหตุ
สำนักงานปศุสัตว์เขต ๔	๑๕	๑๕x๒x๒๔๐ = ๗,๒๐๐	๑๕x๑x๘๐๐ = ๑๒,๐๐๐	๔,๐๐๐	๒๓,๒๐๐	
สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด กาฬสินธุ์	๕๐	๕๐x๒x๑๒๐ = ๑๒,๐๐๐		๒๐,๐๐๐	๓๒,๐๐๐	เจ้าหน้าที่จาก อำเภอจำนวน ๑๒ แห่ง
สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดใน พื้นที่ปศุสัตว์เขต ๔ (๑๑ จังหวัด)	๕๕	๕๕x๒x๒๔๐ = ๒๖,๔๐๐	๕๕x๑x๘๐๐ = ๔๔,๐๐๐	๑๑x๒,๕๐๐ = ๒๗,๕๐๐	๙๗,๙๐๐	
ด่านกักกันสัตว์ในพื้นที่ปศุสัตว์ เขต ๔ (๒ ด่าน)	๕	๕x๒x๒๔๐ = ๒,๔๐๐	๕x๑x๘๐๐ = ๔,๐๐๐	๒x๒,๐๐๐ = ๔,๐๐๐	๑๐,๘๐๐	
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตว แพทย์ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน	๒	๒x๒x๒๔๐ = ๙๖๐	๒x๑x๘๐๐ = ๑,๖๐๐	๑x๒,๐๐๐ = ๒,๐๐๐	๔,๕๖๐	
รวม	๑๒๗	๔๘,๙๖๐	๖๑,๖๐๐	๕๗,๕๐๐	๑๖๘,๐๖๐	